

PROTOKOLL 10. juli 2015

Styremøte i Øvre Pasvik nasjonalparkstyre / Báhčaveaji álbmotmeahccestivra

Dato: Fredag 10. juli 2015.

Sted: Svanhovd

Møtetid kl 13.00-16.30.

Tilstede:

Styret: Karine Emanuelsen (styreleder) Kurt Wikan (nestleder) (til kl. 14.00) Mariann W. Magga (medlem)	
Forfall: Staal Nilsen (medlem)	Sekretariat: Rolf E. Sch. Kollstrøm, nasjonalparkforvalter

Saksliste:

Sak 18/2015 Åpning av møte, registrering og godkjenning.

- a) Registrering av deltakere, Styret er beslutningsdyktig
- b) Valg av underskrivere; Mariann Wollmann Magga og Kurt Wikan underskriver protokollen.
- c) Innkalling og saksliste ble godkjent. Orienteringssakene blir behandlet etter de ordinære sakene.
- d) Protokollene fra styremøtene 23.03.2015 og 28.05.2015 ble godkjent.

Sak 19/2015 Orienteringssaker

- a. Brev fra Miljødirektoratet datert 15.06.2015; Retningslinjer for vurdering av klagesaker knyttet til verneområder underlagt lokal forvaltning, tatt til orientering.
- b. Vedlikehold Grensefossveien 2015, forvalter orienterte om Veirådets planer.
- c. Dendrokronologi, workshop juni 2015, forvalter orienterte om resultatene på datering av barkuttak på furu i nasjonalparken.
- d. Referat; Pasvik-Inari Trilateral Park, Action working group meeting 25th -26th February 2014, Vadsø Norway, tatt til orientering.
- e. Møte i Pasvik-Inari trilateral Park Advisory Board, Murmansk 26.-28.08. 2015, tatt til orientering, Kurt Wikan er styrets representant i rådet.
- f. Brev fra Stabbursdalen nasjonalparkstyre til Klima- og miljødirektoratet om merkevarestrategi mv, datert 01.06.2015. Følges opp som sak til neste møte, Mariann W. Magga innstiller.
- g. Eventuelt; Her ble opplæring av ny kontingent Grensevaktssoldater tatt opp av forvalter. Karine Emanuelsen kan eventuelt stille 10-12. august, den 11.08 etter kl 15.00. Forvalter stiller uken etter.

Sak 20/2015 Søknad om fangst og merking av sædgås i Øvre Pasvik nasjonalpark, Norsk Ornitologisk Forening

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) sendte den 20.06.2015 en søknad til Øvre Pasvik nasjonalparkstyre om fangst av sædgås i Øvre Pasvik nasjonalpark. med formål halsringmerking og påmontering av satelittsendere/GSM GPS loggere.

Prosjektet er finansiert av Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Finnmark. Fangstillatelse og tillatelse til instrumentering med satelittsendere er allerede gitt av Miljødirektoratet og Forsøksdyrutvalget.

Vedtak:

Nasjonalparkstyret ser behovet for økt kunnskap om skogsædgåsa som en sårbar art. Styret vektlegger også nytteverdien av å kartlegge forekomsten av skogssædgås innenfor nasjonalparkområdet. Merking og bruk av satelittsendere/ GPS-GSM loggere vil gi ny kunnskap om skogssædgåsas bruk av Pasvik og videre om trekkruter og vinteropphold. I forbindelse med besøksforvaltning i verneområdene i Pasvik er dette svært nyttig i forhold til å ta nødvendige hensyn til arten. Tiltaket vurderes også som nyttig i forhold til samarbeidet i Pasvik-Inare Trilateral Park.

Nasjonalparkstyret for Øvre Pasvik gir med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 første ledd, tredje alternativ, Norsk Ornitologisk Forening dispensasjon til innfangning av sædgås for halsringmerking og påmontering av satelittsender/GSM GPS-loggere i Øvre Pasvik nasjonalpark i perioden juli-august 2015, som beskrevet i søknaden datert 20. juni 2015.

Det gis også dispensasjon for bruk av båt med motor opp til 4 HK i Øvre Pasvik nasjonalpark i forbindelse med transport av personell og utstyr.

Vilkår til tillatelsen:

1. Innfangning og merking skal ledes av Tomas Aarvk (NOF) og Adrian De Jong (SLU)
2. All ferdsel skal skje hensynsfullt og begrenses til et minimum.
3. Fugle- og dyrelivet skal ikke forstyrres ut over det som er nødvendig.
4. Nødvendige tillatelser skal foreligge fra grunneier, viltmyndigheter, motorferdselsmyndighet og Forsøksdyrutvalget, før arbeidet starter.
5. Nasjonalparkstyret skal ha rapport fra arbeidet innen 31.12.2015.

Ved brudd på vilkår trekkes tillatelsen umiddelbart tilbake.

Søknaden

Sædgåsa har status som sårbar (VU) på den norske rødlista. I hovedsak hekker arten i Finnmark. Imidlertid finnes den som to underarter; tundrasædgås (*anser fabalis rossicus*) og skogssædgås (*anser fabalis fabalis*). Som art har sædgåsa gått tilbake og skogssædgåsa virker å ha størst problemer. Også internasjonalt er det nå stor bekymring for dennes levedyktighet (Fox mfl. 2010), og i 2013 ble det startet en prosess for å utarbeide en egen internasjonal handlingsplan for bevaring av denne underarten. NOF har et eget sædgåsprosjekt som er en del av denne prosessen. Sommeren 2014 gjennomførte NOF kartlegging av hekkende sædgjess i det østlige hekkeområdet i Sør-Varanger kommune. I Pasvik ble det i juni funnet to hekkende par av underarten skogssædgås, og fem kull i juli, i tillegg til spor tegn etter flere andre sædgåsgrupper.

NOF opplyser i søknaden at de samarbeider med Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) 4-6 personer vil delta. Innfangningen foregår ved bruk av ledegjerder i enden av vann hvor mytende sædgås oppholder seg. Ved hjelp av mannskap på land og i gummibåt på vannet drives fuglene inn i ledegjerdet og videre i en innhegning. Det planlegges å sette satelittsendere på 6 voksne individer, hvis det fanges flere fugler vil disse bli påsatt halsring med bokstav/tallkode som kan avleses med teleskop. (Myteområde: oppholdssted i forbindelse med fjærfelling hvor fuglen i en periode ikke er flygedyktig).

Søker angir også et mulig behov for bruk av barmarkskjøretøy langs eventuelle traseer og også helikopter, i forbindelse med transport av tungt utstyr. Nasjonalparkforvalter har diskutert dette med søker, og anbefalt å transportere utstyr med båt. Søker har derfor muntlig korrigeret søknaden til bruk av båt med liten motor.

Verneformål-verneforskrift

Verneformålet i Øvre Pasvik nasjonalpark er å ta vare på et stort, sammenhengende barskogområde som i det vesentlige urørt i forhold til tekniske inngrep, ta vare på et skogøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen samt ta vare på landskapsformer, særpregede geologiske forekomster og kulturminner.

Ivaretagelse av naturgrunlaget innenfor verneområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse, og området skal kunne nyttes til reindrift og naturopplevelse. I tillegg heter det i verneforskriften at nasjonalparken skal kunne brukes til utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Etter verneforskriften for Øvre Pasvik nasjonalpark i §3. pkt 1.1 er det forbud mot inngrep av enhver art, både varige og midlertidige innretninger, dersom ikke annet er sagt i forskriften. I tillegg er dyrelivet etter §3 pkt 3.1 er fredet mot skade og unødvendig forstyrrelse i nasjonalparken, med unntak av at jakt er tillatt i arealet utenom den tidligere nasjonalpark (tilsvarende arealet i nasjonalpark fra 1972).

Søknaden vurderes som en dispensasjon etter naturmangfoldlovens (NML) § 48.

Nasjonalparkstyret kan etter § 48 i NML kan gjøre unntak fra verneforskriften dersom tiltaket ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Denne bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Vurdering

Nasjonalparkforvalter kan ikke se at sikkerhetshensyn eller vesentlige samfunnsinteresser i denne saken tilsier at det skal gis dispensasjon. Vurderingen videre blir i forhold til om hvorvidt tiltaket strider mot verneformålet eller vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Pasvik er kjent som et tradisjonelt og viktig hekkeområde for sædgås, sannsynligvis av skogssædgås. Imidlertid virker dagens hekkebestand å være svært lav. På vårtrekket i mai/juni sees sædgåsa relativt tallrik i Pasvik. Imidlertid viste en kartlegging utført av NOF sommeren 2014 i Pasvik med nærområder, kun to hekkende par i juni og 5 kull i et myteområde i juli.

Pasvik-Inari trilaterale park arrangerte 16.10.2013 et seminar om våtmarksfugl. I anbefalingen fra seminaret heter det under anbefalte tiltak i pkt.3: "Develop and promote projects to identify flyways and migration routes, important resting- and hiding places for water birds, both outside and inside the protected areas in Pasvik-Inari Trilateral Park. Using i.e. ringing, banding or marking birds."

Sædgåsa er en del av nasjonalparkens skogøkosystem, og en del av verneformålet med nasjonalparken. I forbindelse med forvaltning av Øvre Pasvik nasjonalpark med nærområder er kunnskapen om hensynsarter som sædgås nødvendig. Spesielt i forbindelse med besøksforvaltning hvor aktuelle hekke- og myteområder trenger beskyttelse i perioder av året. Nasjonalparkforvalter vurderer at omsøkte prosjekt vil gi forvaltningen svært nyttig kunnskap.

Erfaringer fra tilsvarende merking av tundrasædgås på Varangerhalvøya (nasjonalpark) er at selve merkingen med satelittsender og halsring ikke medfører vesentlig sjenanse for fuglen. Hvis den ikke godtar senderen på ryggen er sædgåsa fullt i stand til å gnage av festeanordningen. Merkingene her har gitt nyttig kunnskap om bl.a. hekkeområder, trekkveier og vinteroppholdssteder over flere år.

Den samlede belastningen på de berørte økosystemene, jfr NML § 10, vurderes til å være akseptabel når nytteverdien av prosjektet for ivaretagelse av skogssædgås veies opp mot den forstyrrelse tiltaket skaper. Samlet sett vurderes tiltaket ikke å være i strid med verneformålet eller å ville påvirke verneverdiene nevneverdig.

En dispensasjon vil gi svært liten presedens, siden det er vanskelig å se for seg andre aktører med tilsvarende kompetanse og hvor overvåkingsprogrammet er initiert og finansiert av Miljødirektoratet.

SAK 21/2015 Klage på dispensasjon til masseuttak i Øvre Pasvik landskapsvernområde

I brev datert 22.06.2015 klager Fylkesmannen i Finnmark på nasjonalparkstyrets vedtak om dispensasjon til masseuttak i Øvre Pasvik landskapsvernområde.

Nasjonalparkstyret behandlet i sitt møte den 28.05 2015, søknad fra FeFo om uttak av masse. Vedtaket om dispensasjon om uttak av 200 m³ masse i 2015, med hjemmel i naturmangfoldlovens (NML) § 48, ble sendt til FeFo den 03.06.2015 med kopi bl.a. til Fylkesmannen i Finnmark. Klagen er innkommet rettidig, jf. forvaltningslovens § 29.

Vedtak

Nasjonalparkstyret for Øvre Pasvik kan ikke se at klagen fra Fylkesmannen i Finnmark på dispensasjon til uttak av 200m³ masse i 2015 i eksisterende massetak i Øvre Pasvik landskapsvernområde, inneholder nye opplysninger i forhold til effekten på verneverdiene. Styret opprettholder derfor sitt vedtak i saken, med bl.a. krav om bedre dokumentasjon og planer for drift og avslutning, for eventuelt videreføring av dispensasjonen utover 2015.

Nasjonalparkstyret gir ikke klager medhold i forespørselen om utsatt iverksettelse av tiltaket siden styret vurderer at et uttak på 200m³ i dette eksisterende uttaksområdet

ikke vil gi vesentlige negative virkninger på verneverdiene, og tiltakshaver vurderer dette som uheldig.

Saken sendes til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse. Nasjonalparkstyret for Øvre Pasvik ber også direktoratet om å vurdere hvorvidt en forskriftsendring er hensiktsmessig, slik at lokaliteten kan gis unntak for masseuttak til lokale behov, alternativt justering av grensene for verneområdet.

Klagen fra Fylkesmannen

Fylkesmannen viser i sin klage til «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter» fra Miljødirektoratet, hvor det heter at NMLs § 48 er ment for tilfeller som ikke ble vurdert ved opprettelsen av verneområdet, i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Det kan bare dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha ubetydelig eller begrenset virkning for verneverdiene.

Fylkesmannen mener at uttak av masser i landskapsvernområdet ikke kan regnes for å være et bagatellmessig inngrep eller en forbigående forstyrrelse, spesielt sett i forhold søknaden fra FeFo omhandler uttak for årlige behov for masser til skogsbilvegene i Øvre Pasvik. Klager påpeker også at uttaket ikke er i tråd med gjeldende forvaltningsplan som legger opp til avslutning og tilplanting av massetakene.

Fylkesmannen mener at nasjonalparkstyret legger opp til en praksis som vil uthule verneforskriften og som dermed vil være i strid med verneformålet. Fylkesmannen mener at nasjonalparkstyret dermed ikke har hjemmel til å gi dispensasjon til omsøkte masseuttak.

Fylkesmannen kommenterer også at tiltakshaver ikke har framlagt tilstrekkelig dokumentasjon på effekten av tiltaket og naturmangfoldet, slik at kunnskapsgrunnlaget for nasjonalparkstyrets vedtak er for dårlig. Til slutt ber fylkesmannen om utsatt iverksetting av tiltaket med henvisning til forvaltningslovens § 42.

Vurdering

Nasjonalparkforvalter kan ikke se at klagen inneholder nye momenter i forhold til masseuttakets konsekvenser i forhold til verneformål og påvirkning på verneverdiene i Øvre Pasvik landskapsvernområde. Klagen virker å være tuftet på at søknaden omfatter uttak over år som i sum ikke kan betraktes som bagatellmessige inngrep, og at dokumentasjonen fra søker var for mangelfull til å gi dispensasjon.

Klagers anførsler i forhold til retningslinjene i gjeldende forvaltningsplan og at nasjonalparkstyret ikke burde forskuttert resultatet av rullering av forvaltningsplanen, er beskrevet i saksframlegget av 28.05.2015. Her oppfatter forvalter at styret mente at søker nå hadde krav på et svar, saken var grundig drøftet i forbindelse med pågående rullering, og at sakens forhistorie både ved opprettelse av landskapsvernområdet og ved utarbeidelse av forvaltningsplanen tilsa at søknaden burde vurderes etter NML 48.

I NML § 36 (landskapsvernområde) heter det bl.a.:

"I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som alene eller sammen med andre tiltak kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammene av første punktum. Nye tiltak skal tilpasses landskapet. Det skal legges vekt på den samlede virkning av tiltakene i området."

Det aktuelle grustaket ble åpnet på slutten av 1950-tallet i forbindelse med anlegg av vannkraftverk ved Hestefoss, og omlegging av skogsbilvegen på grunn av påfølgende oppdemming av Pasvikelva i dagens landskapsvernområde. Massetaket var i drift til lokale formål fram til Øvre Pasvik landskapsvernområde ble etablert i 2003. Som styrets behandling den 28.05.15 viser var ikke behovet for videreføring av massetaket tilstrekkelig vurdert i forbindelse med opprettelsen av verneområdet, og heller ikke ved utarbeidning av forvaltningsplanen fra 2009. NML hjemler at pågående virksomhet kan fortsette innenfor rammene av verneformålet.

Forvalter vil i denne sammenheng vise til «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter» fra Miljødirektoratet, side 11, hvor det heter at det kan gis dispensasjon for tiltak som det etter vanlig praksis gis unntak for i nyere verneforskrifter. Forutsetningen for bruk av § 48 i slike tilfeller er at aktiviteten eller tiltaket oppfyller vilkårene i § 48 og at det ikke ble tatt konkret stilling til aktiviteten eller tiltaket ved opprettelsen av verneområdet. Saksframlegget av 28.05.2015 dokumenterer at et eventuell videre uttak fra dette eksisterende massetaket i Øvre Pasvik landskapsvernområde ikke ble problematisert og tatt stilling til ved opprettelsen av verneområdet i 2003. Ved å gå inn på lovdata.no på verneforskrifter for landskapsvernområder fra nyere tid, finnes det flere eksempler på unntak eller spesifiserte dispensasjonsbestemmelser i forhold til masseuttak . For eksempel:

- Kvænangsbotn landskapsvernområde (2011), her kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til uttak av sand/skjellsand til eget bruk etter retningslinjer fastsatt i forvaltningsplan
- Berby landskapsvernområde (2010), vernebestemmelsene er ikke til hinder for: Uttak av sand og grus til eget bruk på eiendommen gnr./bnr. 258/1 fra etablerte uttak nord ved Rørsvann og ved Tyvkistene.
- Lordalen landskapsvernområde (2006) Forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til: Uttak av lausmassar til vegvedlikehald frå område som er spesielt avsett til formålet gjennom forvaltningsplan.

I tillegg var lovgrunnlaget slik ved opprettelsen av Øvre Pasvik landskapsvernområde (2003) at en reguleringsplan etter PBL ville ha forrang over verneforskriften. Dette ble aktualisert ved at kommunestyret i Sør-Varanger kommune den 5.oktober 2005 vedtok å avsette aktuelle grusforekomst i landskapsvernområdet som massetak i kommuneplanen. Denne forrangen opphørte da NML kom i 2009, før regulering fant sted.

I Rundskrivet fra Miljødirektoratet heter det videre at dersom søknad om dispensasjon etter § 48 første alternativ gjelder gjentatte aktiviteter, bør forskriftsendring vurderes. I denne saken signaliserer søker at de ønsker årlige uttak, -en videreføring som styret har satt klare krav for å vurdere. Med dagens uttak på 200m³ per år, og en antagelse om at omtrent halvparten av arealet avsatt i kommuneplanen kan drives, er det levetiden på uttaket nærmere 200 år basert på tall fra NGU.

Vedrørende Fylkesmannens anmodning om utsatt virkning av vedtaket i påvente av klagebehandling, har nasjonalparkforvalter tatt dette opp med styret. Siden styret kunne møte til møte kort tid etter klagen, ønsket styret å behandle dette sammen med klagen. FeFo har på forespørsel opplyst at utsatt virkning av vedtaket vil være uheldig. Det er lokal etterspørsel etter masse til mindre byggearbeider o.l. og behov for masse ved akutte reparasjonsbehov på skogvegnettet i Øvre Pasvik, og de ønsker derfor å ha masse tilgjengelig ved Gjøkåsen. FeFo opplyser videre at planlagt opprustning på deler av skogsbilvegen til Grensefoss i landskapsvernområdet sommeren 2015 i regi av Veirådet for skogsbilveier i Pasvik, vil foregå med bruk av knust veigrus hentet fra andre massetak lengere nord i Pasvik. Dette er i tråd med opplysningen fra FeFo den 18.05.2015 (siteret i sak av 28.08.15) om at "større oppgraderinger må nesten løses via andre massetak, selv om dette vil medføre en vesentlig merkostnad knyttet til frakt."

Forvalter vurderer at saken ikke gir presedens, siden saken gjelder eksisterende masseuttak i Øvre Pasvik landskapsvernområde med grusreserver, og avsatt i kommuneplanens arealdel til aktuelle formål.

Sak 22/2015 Søknad om etablering av utstyrshytte mv. i forbindelse med nødnett, Grenseberget i Øvre Pasvik landskapsvernområde

Direktoratet for nødkommunikasjon er ansvarlig for utbygging og drift av nødnett i Norge, på bakgrunn av Stortingets beslutning 9. juni 2011. Nødnett er et digitalt, avlytningssikret sambandsnett for nødetatene brann, helse og politi, samt andre aktører med et nød- og beredskapsansvar. Motorola Solutions Inc. er tildelt oppgaven med å bygge ut og drifte det nye nødnettet. Utbyggingen innebærer at det skal plasseres ut basestasjoner for å gi radiodekning. En basestasjon inneholder radiosender og mottaker. Via basestasjonene kommer håndholdte og bilmonterte radioer i kontakt med andre radioer i nødnettet.

Motorola Solutions Norge har gitt Technogarden Engineering Resources AS fullmakt til å representere seg som tiltakshaver i byggsaker for nye Nødnett basestasjoner i Norge.

Technogarden Engineering Resources AS har søkt Sør-Varanger kommune om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel og Øvre Pasvik nasjonalparkstyre om dispensasjon, til etablering av nødnett ved Grenseberg i landskapsvernområdet, samlokalisert med Forsvarets/Grensevaktas oppsynspost (OP). Sør-Varanger kommune har bedt om uttalelse fra nasjonalparkstyret i brev datert 16.06.2015, med frist 6. juli 2015. Forvalter har opplyst til kommunen at søknaden behandles av nasjonalparkstyret i møtet 10. juli 2015.

Vedtak

Nasjonalparkstyret for Øvre Pasvik gir Technogarden Engineering Resources AS som representant for den offentlige utbyggingen av nødnett, dispensasjon til etablering av basestasjon for nødkommunikasjon ved Forsvarets installasjoner på Grenseberget i Øvre Pasvik landskapsvernområde, med hjemmel i naturmangfoldlovens §48, 1. ledd, 2. alternativ, som beskrevet i søknad til Sør-Varanger kommune datert 12. mai 2015.

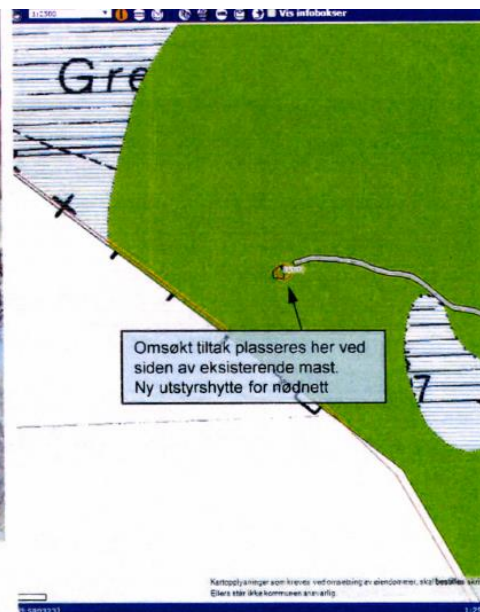
Vilkår:

1. Tiltaket kan ikke utføres før eventuelle tillatelse etter plan og bygningsloven foreligger.
2. Materialer og utstyr kan ikke mellomlagres andre steder i landskapsvernområdet.
3. Avfall og eventuelle forurensende stoffer må transporteres ut av verneområdet etter anlegget er ferdig.

Ved brudd på vilkår trekkes tillatelsen umiddelbart tilbake.

Søknaden

Søker opplyser per e-post den 19.06.2015 at den planlagte etableringen ved Grenseberg er et samarbeid Forsvaret, for at begge parter skal få den nødvendige radiodekkingen. En etablering utenfor landskapsvernområdet vil medføre at hele den søndre delen av både nasjonalparken og landskapsvernområdet mot grensen til Russland blir helt uten nødnett dekning. Technogarden opplyser videre at Forsvarets eksisterende adkomst i enden av Grensefossvegen skal brukes sammen med eksisterende strømforsyning. Videre skal Forsvarets eksisterende mast brukes og det er behov for oppsett av en ny utstyrshytte på 4.5 m² og høyde på 2,6 meter, ved foten av masten, se figur neste side.

Øvre Pasvik landskapsvernområde

Formålet med vernet av Øvre Pasvik landskapsvernområde er å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap med et rikt plante- og dyreliv, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen og ta vare på landskapsformer og særpregede geologiske forekomster. Området skal kunne nyttes til reindrift og naturopplevelse.

For Øvre Pasvik landskapsvernområde gjelder følgende bestemmelser med tanke på fysiske tiltak, jf. § 3, punkt 1.1 i verneforskriften:

"Med de unntak som følger av forskriften punkt 1.2. og 1.3 er det forbud mot oppføring av bygninger, anlegg eller andre faste innretninger, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, uttak og fjerning av stein, mineraler og fossiler, bergverksdrift, neddemming av nye områder, nydyrking, endring av treslagssammensetning, hensetting av campingvogner og bobiler for overnatting. Opplistingen er ikke uttømmende".

I § 3 punkt 1.2. listes det opp en del punkter som bestemmelsene ikke er til hinder for, herunder vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg med mer.

I punkt 1.3 er det listet opp diverse tiltak forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til, herunder punkt 1.3 c): *"oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med Forsvarets militære operative virksomhet"*.

Med militær operativ virksomhet menes blant annet:

- All militær virksomhet som er nødvendig for å planlegge, forberede og gjennomføre overvåkning av land-, sjø- og luftterritoriet.

Av forvaltningsplan for Øvre Pasvik nasjonalpark og Øvre Pasvik landskapsvernområde går det fram at i den grad det er behov for oppføring av nye bygninger og anlegg bør det strebes etter å lokalisere disse til landskapsvernområdet fremfor nasjonalparken.

Vurdering

Søker beskriver at den planlagte lokaliseringen av nødnett ved Forsvaret installasjon er et ledd i et samarbeid. Det foreligger imidlertid ingen dokumentasjon på den operative nytten Forsvaret eventuelt vil ha av nødnettet. Imidlertid er det klart at et nødnett indirekte vil ha en positiv effekt på den sivile beredskapen i området, hvor Grensvakta har en tradisjon av å ta del i. Med tilrettelegging for økt antall besøkende til området, blant annet gjennom nasjonalparkstyrets prosjekt "Porten til Treriksrøysa" vil nødnettet gi en generell økt sikkerheten ved uhell og ulykker. Tiltaket vil indirekte ha en nytteeffekt for vernemyndighetens besøksforvaltning.

Miljøverndepartementet (nå Klima og miljødepartementet) ga i brev av 14.11.2013 retningslinjer for vernemyndighetens behandling av søknader om utbygging av nødnett i verneområdene. Her heter det blant annet:

"Naturmangfoldloven § 48 første ledd fastsetter de rettslige betingelsene for å kunne gi dispensasjon. Søknader om dispensasjon for bygging av en basestasjon og tilhørende innretninger i et verneområde skal behandles etter annet alternativ i denne bestemmelsen, "dersom sikkerhetshensyn ... gjør det nødvendig". Hvis dette vilkåret er oppfylt, vil det bero på et forvaltningskjønn om, og eventuelt på hvilke vilkår, en dispensasjon skal gis."

I vurderingen av søknaden skal prinsippene i NML 8-12 vektlegges.

- kunnskapsgrunnlaget (§ 8)
- føre-var-prinsippet (§ 9)
- økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10)
- kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§ 11)
- miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

Ved aktuelle lokalitet er det eksisterende etablering og bruk fra Forsvaret som gjør §§ 8-11 lite relevante. Både etablering og drift av basestasjonen for nødnett vil skje via eksisterende infrastruktur, bortsett fra behov for ny utstyrshytte, planlagt ved foten av eksisterende mast. Området er heller ikke tilgjengelig for sivile, og har ikke innsyn fra den tilrettelagte turvegen til Treriksrøysa.

Forvalter vurderer her at § 12 (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder) er den viktigste, sett i sammenheng med nødvendighetskriteriet i § 48. Utbygger opplyser at hele den søndre delen av både nasjonalparken og landskapsvernområdet mot grensen til Russland vil bli helt uten nødnett dekning, dersom etableringen skjer utenom landskapsvernområdet. Forvalter kan derfor ikke se at det finnes bedre lokaliseringalternativ utenfor verneområdet som er bedre for naturmangfoldet, og samtidig ivaretar behovet for dekning.

Reinbeitedistrikt 5A/C har uttalt at de ikke har noen innvendinger til tiltaket, men bemerker at utbyggingen må skje skånsomt og at tiltaket ikke må utgjøre noen fare for rein eller vilt.

Sak 23/2015 Søknad om tiltak i grensegata ved Treriksrøysa fra Grensekommisæren, strømkabel fra norsk til finsk side

Tiltaket er et samarbeidsprosjekt mellom grensemyndigheter i Norge og Finland og et ledd i å forebygge at uønskede hendelser og episoder oppstår. All aktivitet vil være i det som er definert som grensegate iht. Overenskomst av 1949 mellom Norge og Russland, protokoll for Muotkavaara, samt overenskomst for riksgrensen mellom Norge og Finland. Søknaden gjelder strømkabel fra Forsvarets IKT – stasjon i landskapsvernområdet (etablert i 2011 etter at Fylkesmannen i Finnmark ga dispensasjon fra verneforskriftene), til finsk grensevaks overvåkningskamera.

Vedtak

Nasjonalparkstyret for Øvre Pasvik gir med hjemmel naturmangfoldlovens §48 1. ledd, 1. alternativ, Grensekommisæren dispensasjon til å anlegge strømkabel fra Forsvarets IKT – stasjon i Øvre Pasvik landskapsvernområde, videre 20-30 meter langs grensegata til -og rundt Treriksrøysa i Øvre Pasvik nasjonalpark og korteste vei inn i Finland.

Nasjonalparkstyret ser med bekymring på utviklingen av inngrep rundt Treriksrøysa de siste år. Den aktuelle søknad vurderes isolert til ikke i vesentlig grad å være i strid med verneformålet eller påvirke verneverdiene. Imidlertid vurderer nasjonalparkstyret at den samlede belastning for Treriksrøys-området å ha nådd en terskel, spesielt i forhold til friluftsliv og opplevelsesverdiene. Søknader om framtidige tiltak må ta dette inn over seg, slik at tiltakshavere vurderer også avbøtende tiltak i forhold til eksisterende inngrep, slik at områdets egenart og attraksjon ikke forringes.

Vilkår

1. Før tiltaket settes i verk må eventuelt andre nødvendige tillatelser fra grunneier, kulturminnemyndighet og Sør-Varanger kommune være innhentet.
2. Inngrepet må utføres så skånsomt som mulig, uten spor av inngrepet og slik at kabelen ikke er synlig. Minst mulig vegetasjon og jordsmonn skal berøres. Det skal ikke brukes maskiner og tyngre utstyr.
3. Nasjonalparkstyret ber tiltakshaver organisere en sluttbefaring.
4. Så snart behovet for strømforsyningen opphører skal kabelen fjernes, og terreng og vegetasjon tilbakeføres til opprinnelig tilstand.

Ved brudd på vilkår trekkes tillatelsen umiddelbart tilbake.

Søknaden

30 m.m. PVC-rør med kabel i legges fra finsk side (liten mast med kamera, ca. 20 m. fra TRR) i grensegaten inn på norsk side, i grensegaten og rundt TRR og ned til militær installasjon ca. 50 m. fra TRR. Røret legges under torv/lyng og slik at den ikke er synlig eller at den skades av trafikk av mennesker / maskiner. Montering gjøres så skånsomt som mulig og det gjøres uten bruk av maskiner. Kabelen skal gi strøm til finsk grensevaks overvåkingskamera.

Kabeltrase er markert med heltrukken svart linje i kartfigur over.

Omsøkte tiltak går i hovedsak i Øvre Pasvik landskapsvernområde men berører Øvre Pasvik nasjonalpark ved Treiksrøysa

Øvre Pasvik landskapsvernområde

Formålet med vernet av Øvre Pasvik landskapsvernområde er å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap med et rikt plante- og dyreliv, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen og ta vare på landskapsformer og særpregede geologiske forekomster. Området skal kunne nyttes til reindrift og naturopplevelse.

For Øvre Pasvik landskapsvernområde gjelder følgende bestemmelser med tanke på fysiske tiltak, jf. § 3, punkt 1.1 i verneforskriften:

"Med de unntak som følger av forskriften punkt 1.2. og 1.3 er det forbud mot oppføring av bygninger, anlegg eller andre faste innretninger, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, uttak og fjerning av stein, mineraler og fossiler, bergverksdrift, neddemming av nye områder, nydyrkning, endring av treslagssammensetning, hensetting av campingvogner og bobiler for overnatting. Opplistingen er ikke uttømmende".

I §3 punkt 1.3, er det listet opp diverse tiltak forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til, herunder punkt 1.3 c): *"oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med Forsvarets militære operative virksomhet".*

Øvre Pasvik nasjonalpark

Formålet med Øvre Pasvik nasjonalpark er å ta vare på et stort, sammenhengende barskogområde som i det vesentlige urørt i forhold til tekniske inngrep, ta vare på et skogøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen samt ta vare på landskapsformer, særpregede geologiske forekomster og kulturminner.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift, naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Vern mot inngrep i landskapet

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, andre varige eller midlertidige innretninger, gjerder og anlegg, veibygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, hogst, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrkning, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende

I §3, pkt 1.3 er det listet opp diverse tiltak forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til, herunder punkt 1.3d):

“Fremtidig oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med Forsvarets operative virksomhet som er nødvendig av hensyn til Schengen-avtalen”

Vurdering

Tiltak i området ved Treriksrøysa er i utgangspunktet lite ønskelig, av hensyn til verneformål og spesielt opplevelses-kvalitetene knyttet til området.

Fylkesmannen i Finnmark ga den 05.07.2011 ga tillatelse til etablering av IKT-stasjon/aggregat og mast i landskapsvernområdet, 20-30 meter sørøst for Treriksrøysa, ut fra den spesifiserte dispensasjonshjemmelen hvor det etter søknad kan gi tillatelse til *“oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med Forsvarets militære operative virksomhet”*.

Fylkesmannen uttalte i sin vurdering bl.a:

Det som taler for at tiltaket kan tillates er at det ved Treriksrøysa allerede er flere inngrep med blant annet grensegata, diverse skilt og en lignende installasjon med mast og en brakke på finsk side. Tiltaket planlegges i landskapsvernområdet, og forvaltningsplanen legger opp til at det skal tilstrebes å legge planlagte byggverk/anlegg til landskapsvernområdet fremfor nasjonalparken. Den planlagte plasseringen av bygningen (IKT – stasjon) på 2x2 meter og masta ligger delvis skjult i skogen. Fylkesmannen mener det er fornuftig å lokalisere nye bygg/anlegg til en og samme plass, da det vil være uheldig å spre inngrepene over større områder. Den korte avstanden mellom stasjon og mast synes hensiktsmessig i så henseende.

Nasjonalparkforvalter var usikker på om tiltaket var i forbindelse med Forsvarets operative virksomhet som en av de betingede dispensasjonshjemlene i verneforskriftene. I en e-post med supplerende opplysninger den 08.07.15 beskriver Grensekommisæren nytten i operativ sammenheng for finsk grensevakt og at den norske rollen er som en tilrettelegger gjennom grensesamarbeidet:

“Bakgrunn for ønsket tiltak er å kunne forsyne finsk grensevakt med strøm til deres overvåkningskamera med sender/mottaker som er montert på en liten mast ca, 15 m. inn på finsk territorium. Pga. av liten kapasitet på egen batteribank og lite sollys så har de (finsk grensevakt) ikke nok strøm for å drifte eget anlegg (grønn glassfiber bu) i de mørkeste og kaldeste månedene. Kamera har en forebyggende effekt med sin plassering men også operativt så vil det gi finsk grensevakt informasjon om personer som befinner seg rett ved deres riksgrense. Samtidig så vil de også ha mulighet til å kunne se og fange opp eventuelle krenkelser mellom Finland og Russland (men også krenkelser mellom alle tre land og samtidig kunne utveksle informasjon mellom landene) og dokumentere dette med bilder / film. Røret med kabelen som legges har en ytre diameter på 32. mm. og man ser på nye løsninger for et mindre og mer integrert system ved utskifting, hvor dette vil bli forsynt fra eget anlegg og ikke være avhengig av å hente strøm fra Norge. Når prosjektet skal realiseres vet man ikke pr. d.d. Ved avvikling av strømforsyning så skal røret med kabelen fjernes og leveres tilbake til Finland.

Strømbehovet er lite og ifølge fagpersonell fra leverandør og mottaker så medfører dette meget lite til ingen ekstra ressursbruk med f.eks. bruk av mer aggregat. Batterikapasiteten som forsyner det norske systemet i dag er dimensjonert for et mye høyere forbruk. Det presiseres at det ikke er annet en et rør som legges for hand rett under lyng/torv nivå og at det vil gå fra finsk side til forsvarets bygg rett nedenfor treriksrøysen.

Mulighetene for å legge dette via russisk territorium har vært diskutert men konklusjon er at dette medfører en adskillig større byråkratisk søknad og innsats fra 3 land istedenfor 2.

Vårt ansvar i dette området er som nasjonal myndighet i å ivareta nasjonale forpliktelser for å forebygge og forhindre at hendelser og episoder oppstår mellom Norge, Russland og Finland. Med dette menes at vår oppgave i dette må anses som en tilrettelegger. Vi er opptatt av at naturen og

stedets egenart ivaretas på en best mulig måte, slik at våre tiltak i området skal ha en positiv innvirkning for å forhindre en eventuell en forringelse av naturens og stedets egenart.”

Nasjonalparkstyret kan etter § 48 i NML kan gjøre unntak fra verneforskriften dersom tiltaket ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Denne bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Nasjonalparkforvalter kan ikke se at sikkerhetshensyn eller vesentlige samfunnsinteresser i denne saken tilsier at det skal gis dispensasjon. Vurderingen videre blir i forhold til om hvorvidt tiltaket strider mot verneformålet eller vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Isolert sett er inngrepet lite, spesielt i sammenheng med at det er mange inngrep i området fra før. Forvalter vurderer at inngrepet ikke i vesentlig grad strider mot verneformålet eller verneverdiene. Imidlertid er det etablert en presedens på lav terskel for nye inngrep fordi området har mange inngrep fra før, gjennom tidligere inngrep og gitte dispensasjoner. Den samlede belastningen på området, jfr NML § 10, har en øvre grense spesielt i forhold til friluftsliv- og opplevelsesverdiene knyttet til Treriksrøysa. Selv om det er inngrepene er knyttet til få aktører; -Forsvaret og grensemyndighetene, er erfaringene at behovet fra disse aktørene er økende.

Forslag til vedtak

Nasjonalparkstyret for Øvre Pasvik gir med hjemmel naturmangfoldlovens §48 1. ledd, 1. alternativ, Grensekommisæren dispensasjon til å anlegge strømkabel fra Forsvarets IKT – stasjon i Øvre Pasvik landskapsvernområde, videre 20-30 meter langs grensegata til -og rundt Treriksrøysa i Øvre Pasvik nasjonalpark og korteste vei inn i Finland.

Nasjonalparkstyret ser med bekymring på utviklingen av inngrep rundt Treriksrøysa de siste år. Den aktuelle søknad vurderes isolert til ikke i vesentlig grad å være i strid med verneformålet eller påvirke verneverdiene. Imidlertid vurderer nasjonalparkstyret at den samlede belastning for Treriksrøys-området å ha nådd en terskel, spesielt i forhold til friluftslivs og opplevelsesverdiene. Søknader om framtidige tiltak må ta dette inn over seg, slik at tiltakshavere vurderer også avbøtende tiltak i forhold til eksisterende inngrep, slik at områdets egenart og attraksjon ikke forringes.

Vilkår

1. Før tiltaket settes i verk må eventuelt andre nødvendige tillatelser fra grunneier, kulturminnemyndighet og Sør-Varanger kommune være innhentet.
2. Inngrepet må utføres så skånsomt som mulig, uten bruk av og maskiner og tyngre utstyr, slik at minst mulig vegetasjon og jordsmonn blir berørt.
3. Så snart behovet for strømforsyningen opphører skal kablet fjernes.

Ved brudd på vilkår trekkes tillatelsen umiddelbart tilbake.

Styrets behandling

Selve vedtaket ble vedtatt som innstilt, imidlertid ønsket styret å utdype og presisere vilkårene. Følgende vilkår ble vedtatt:

Vilkår

1. Før tiltaket settes i verk må eventuelt andre nødvendige tillatelser fra grunneier, kulturminnemyndighet og Sør-Varanger kommune være innhentet.
2. Inngrepet må utføres så skånsomt som mulig, uten spor av inngrepet og slik at kabelen ikke er synlig. Minst mulig vegetasjon og jordsmonn skal berøres. Det skal ikke brukes maskiner og tyngre utstyr.
3. Nasjonalparkstyret ber tiltakshaver organisere en sluttbefaring.
4. Så snart behovet for strømforsyningen opphører skal kabelen fjernes, og terreng og vegetasjon tilbakeføres til opprinnelig tilstand.

Ved brudd på vilkår trekkes tillatelsen umiddelbart tilbake.

Sak 24/2015 Økonomi,-tiltaksmidler

Øvre Pasvik nasjonalparkstyre fikk en tildeling fra SNO-sentralt/Miljødirektoratet på kr 300.00 (inkl. mva) til tiltak/prosjekter over bestillingsdialogen, hvorav kr 50.000 (inkl. mva) er tjenestekjøp fordelt via lokalt SNO.

	Tiltak	Vedtak 23.03.15	Merknader
1.	Kartlegging; biologisk mangfold, kulturspor, + Bli med en forsker	62.500	Tilskudd kr 100.000 fra Sametinget, samiske kulturspor i NP
2.	Informasjonspunkt Øvre Pasvik	25.000	
3.	Vedlikehold adkomstveger	50.000	Via Veirådet for skogsbilveier
4.	Ved og gass koier, rasteplasser	20.000	
5.	Overvåking slitasje vegetasjon mv	25.000	Kan bakes inn i tiltak 1.
6.	Fast leirsted padlere Ellenvann	20.000	
7.	Stikking skiløype	10.000	Avtale med reinbeitedistrikt
8.	Verneplakat, lokalitet Grensefoss	15.000	
9.	Guidet tur langs Piilolastien	0	Fylkesmannen: kr 15.000
10.	Tjenestekjøp	50.000	Disponeres av lokalt SNO
11.	Ufordelt	22.500	Brukt ca. kr. 5.000 (ny benk til Treriksrøysa)
	SUM	300.000	

I ettertid har det kommet en ekstratildeling på kr 25.000 fra Miljødirektoratet/SNO sentralt og Sametinget har bevilget kr 100.000 til kartlegging av kulturspor i furu i Øvre Pasvik nasjonalpark. Fylkesmannen i Finnmark satt av inntil kr 15.000 til "Guidet tur langs Piilolastien". I tillegg har FeFo gitt kr 20.000 i tilskudd til Porten til Treriksrøysa.

Biotope AS har søkt tilskudd på kr 24.000 i forbindelse med ringmerking av fugl i Øvre Pasvik i perioden 7.-28 august 2015.

Vedtak per e-postrunde

Da denne saken ble behandlet under styremøtet 10.07.2015 var det bare styreleder og ett styremedlem til stede. Derfor ble saken sendt ut per e-post, med frist fredag 24. juli for merknader til vedtaksforslag.

Styrets behandling

Innen fristen hadde 3 av 4 styremedlemmer sluttet seg til forslag til vedtak.

Vedtak

-Postene 1 og 5 slås sammen; Kartlegging av kulturspor og slitasjeovervåkning
Kr 167.500

-"Bli med en forsker" blir eget punkt og er aktuelt i forbindelse med kulturspor og fuglemerking
Kr 35.000

-Åpningsarrangement Porten til Treriksrøysa, familiearrangement, samarbeid med Øvre Pasvik Besøkssenter (Svanhovd)
Kr 30.000

-Guidet tur Piilolastien, samarbeid med lokal reiselivsaktør
Kr 15.000 (ekstern finansiering fra Fylkesmannen)

	Tiltak	Vedtak 23.03.15	Vedtak 24.07.15	Merknader
1.	Kartlegging; biologisk mangfold, kulturspor, + Overvåking slitasje vegetasjon mv	62.500	167.500	Tilskudd kr 100.000 fra Sametinget; Kartlegging samiske kulturspor
2.	Informasjonspunkt Øvre Pasvik	25.000	25.000	
3.	Vedlikehold adkomstveger	50.000	50.000	Via Veirådet for skogsbilveier
4.	Ved og gass koier, rasteplasser	20.000	20.000	
5.	Fast leirsted padlere Ellenvann	20.000	20.000	
6.	Stikking skiløype	10.000	10.000	Avtale med reinbeitedistrikt
7.	Verneplakat, lokalitet Grensefoss	15.000	15.000	
8.	Guidet tur langs Piilolastien	0	(15.000)	Fylkesmannen: kr 15.000
9.	Bli med en forsker		35.000	Fuglemerking og samiske kulturspor/biologisk mangfold
10.	Tjenestekjøp	50.000	50.000	Disponeres av lokalt SNO
11.	Ufordelt	22.500	22.500	Brukt ca. kr. 5.000 (ny benk til Treriksrøysa)
12.	Porten til Treriksrøysa, åpning; familiearrangement		30.000	Tilskudd FeFo kr 20.000, samarbeid med Svanhovd
	SUM	300.000	445.000	

_____Sign._____

Karine Emanuelsen leder

Rett protokoll bekreftes

_____Sign._____

Mariann W. Magga

_____Sign._____

Kurt Wikan